

Protokół
z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej
w Tarłowie w dniach 12 - 15.09.2023 r.

I. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarłowie jest gminną jednostką organizacyjną, utworzoną do realizowania zadań własnych i zleconych gminy z zakresu pomocy społecznej. Swoim obszarem działania obejmuje gminę, w której zamieszkuje 4 648 mieszkańców. Wójtem Gminy jest Pan Tomasz Kamiński.

Ośrodek został utworzony na mocy Uchwały Nr X/46/90 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 26 lutego 1990 r. w sprawie powołania jednostki budżetowej - Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie. Ośrodek posiada własny REGON 292684762 i NIP 863-15-84-701. Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej jest Pani Katarzyna Kijewska (od 01.12.2022 r. p.o. Kierownika, a od 01.08.2023 r. Kierownik OPS).

Ośrodek działa w oparciu o:

- 1) Statut przyjęty Uchwałą Nr XVI/80/19 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 10 grudnia 2019 roku w sprawie przyjęcia statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie, zmieniony: Uchwałą Nr XXX/149/21 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 21 kwietnia 2021 roku, Uchwałą Nr XLI/213/22 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 31 stycznia 2022 roku, Uchwałą Nr XLVII/241/22 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 31 sierpnia 2022 roku, Uchwałą Nr LII/273/23 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 30 stycznia 2023 roku; w § 9 Statutu odnotowano nieaktualne zadania z zakresu pomocy społecznej.
- 2) Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie wprowadzony Zarządzeniem Nr 3/2022 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie z dnia 04.01.2022 r., zmieniony Zarządzeniem Nr 8/2022 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie z dnia 06.10.2022 r.;
- 3) Uchwałą XLII/216/22 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 29.03.2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tarłów na lata 2022- 2027;
- 4) Uchwałą Nr XLVII/282/14 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 18.03.2014 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania;

- 5) Uchwałę Nr XV/76/19 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 14.11.2019 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi;
- 6) Uchwałę Nr LII/272/23 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 30.01.2023 r w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019- 2023;
- 7) Uchwałę Nr II/7/18 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 28 grudnia 2018 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023;
- 8) Zarządzenie Nr 1/2023 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie z dnia 02.01.2023 r. w sprawie ustalenia kwoty stanowiącej podstawę do naliczenia odpłatności za jedną godzinę usług opiekuńczych świadczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarłowie;
- 9) Zarządzenie Nr 2/2021 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie z dnia 04.01.2021 r. w sprawie: zmiany stawki żywieniowej w ramach zasiłku celowego na zakup posiłku/żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”;
- 10) Zarządzenie Nr 99/2023 Wójta Gminy Tarłów z dnia 01.08.2023 r. w sprawie upoważnienia Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej do załatwiania spraw indywidualnych z zakresu pomocy społecznej, w tym do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

II. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

1. Magdalena Pracon – starszy inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego – kierujący zespołem inspektorów – na podstawie upoważnienia do kontroli nr 649/2023 z dnia 11 września 2023 r., wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Pana Mariusza Paska.

2. Katarzyna Wach – starszy inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 650/2023 z dnia 11 września 2023 r., wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Pana Mariusza Paska.

Kontrola została wpisana do *Zeszytu kontroli Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie* pod pozycją 14/2023.

III. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 12 - 15 września 2023 roku.

IV. Określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 224), art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285).

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2023 r. do dnia kontroli.

Przedmiotem kontroli była:

1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadr.
2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.).

V. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarłowie mieści się w budynku Urzędu Gminy pod adresem ul. Rynek 2, 27-515 Tarłów tel. 15 83-85-142. Ośrodek zajmuje 7 pomieszczeń biurowych usytuowanych na parterze budynku, 3 pracowników socjalnych pracuje w jednym pokoju, dodatkowo do dyspozycji Ośrodka jest sala szkoleniowa (Zał. nr 1 pkt 10 – Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS). Pokoje wyposażone są w sprzęt umożliwiający wykonywanie pracy biurowej. Stwierdzono, że warunki lokalowe dają klientom możliwość swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność.

Głównymi problemami występującymi w środowisku, wymagającymi interwencji OPS jest bezrobocie, ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba.

Wypłata świadczeń z pomocy społecznej realizowana jest przelewem na indywidualne konta bankowe klientów oraz gotówką w kasie Banku Spółdzielczego w Tarłowie.

Ad 1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadry.

W dniach kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarłowie w obszarze pomocy społecznej zatrudnionych na umowę o pracę było 6 pracowników, w tym: kierownik, 3 pracowników socjalnych i 2 opiekunki specjalistyczne oraz opiekunka domowa na umowę zlecenie (Załącznik nr 2 – Tabele dotyczące kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi).

W toku przeprowadzonej kontroli ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada odpowiednie wykształcenie wymagane na zajmowanym stanowisku. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej ma dyplom ukończenia specjalizacji w zakresie organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni oraz świadczący specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, legitymują się również właściwymi kwalifikacjami na zajmowanych stanowiskach pracy, pracownicy socjalni posiadają legitymacje służbowe wydane według wzoru określonego rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

W trakcie przeprowadzonej kontroli w celu zbadania stanu zatrudnienia pracowników socjalnych wykorzystano następujący miernik:

liczba mieszkańców gminy/liczba pracowników socjalnych (wg etatów):

4 648/3 = 1 549

Z powyższego wynika, że stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli jest zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, w Ośrodku zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych pracujących w terenie i na jednego pracownika socjalnego przypada 1 549 mieszkańców.

Ad 2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 901 ze zm.).

Zasilki stałe

Z informacji przekazanych przez Kierownika OPS (Załącznik nr 1 pkt 23) wynika, że w 2023 roku do dnia kontroli wsparcia udzielono 38 osobom, w tym za 34 osoby Ośrodek odprowadzał składkę zdrowotną.

Kontroli poddano losowo wybrane akta, na podstawie których wydano decyzje nr: OPS.8210.71.1.2023; OPS.8210.95.2023; OPS.8210.15.2023; OPS.8210.103.2023; OPS.8210.81.2023; OPS.8210.101.2023; OPS.8210.89.b.2023; OPS.8210.59.b.2023; OPS.8210.104.2023; OPS.8210.94.b.2023.

Dokumentacja prowadzona jest w teczkach osobowych opatrzonych imieniem i nazwiskiem oraz adresem klienta. Skontrolowane akta zawierają dokumenty lub informacje potwierdzające opisaną w wywiadach sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną i materialną klienta oraz osób pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Dokumenty potwierdzane są „za zgodność z oryginałem”.

W podstawie prawnej decyzji administracyjnych przywołano ustawę o pomocy społecznej, kodeks postępowania administracyjnego, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej. Stwierdzono brak daty wydania k.p.a. oraz błędne powołanie się na art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej. Pozostałe przepisy oraz publikatory ustaw są prawidłowe.

W postanowieniu decyzji określano wysokość zasiłku, okres, na jaki został przyznany, sposób i termin wypłaty świadczenia.

Informację o tym, że zasiłkobiorca w okresie pobierania zasiłku stałego będzie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym klienti otrzymują odrębnym pismem.

W pouczeniu decyzji informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji. Brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

W sprawdzonych decyzjach administracyjnych zespół kontrolny odnotował, że decyzjom, których termin realizacji przypadał przed dniem ich uprawomocnienia się, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, w podstawie prawnej przywołując art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego, w sentencji i uzasadnieniu informując klienta o tym fakcie.

W zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

Ośrodek opłacał składki ubezpieczeniowe zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zespół kontrolny nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Zasilki okresowe

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Kierownika Ośrodka w 2023 roku do dnia kontroli wsparcia udzielono 16 rodzinom. Wysokość wypłacanych zasiłków była zgodna z art. 38 ustawy o pomocy społecznej w części gwarantowanej z budżetu państwa.

Kontroli poddano dokumentację wybranych osób objętych pomocą na mocy decyzji:

OPS.8211.21.2023; OPS.8211.9.2023; OPS.8211.14.2023; OPS.8211.10.2023;
OPS.8211.16.2023; OPS.8211.4.2023; OPS.8211.11.2023; OPS.8211.20.2023;
OPS.8211.18.2023; OPS.8211.6.2023.

Ze skontrolowanych akt wynika, że na każdy wniosek o pomoc pracownicy socjalni sporządzali wywiad lub jego aktualizację (każdy wniosek opatrzony datą wpływu). W aktach znajdowały się m.in.: zaświadczenia z PUP, weryfikacja danych o bezrobociu w Aplikacji Centralnej Rynku Pracy, zaświadczenia lekarskie. Wysokość świadczeń rodzinnych, zasiłku pielęgnacyjnego oraz wielkość gospodarstwa rolnego potwierdzane przez odpowiedniego pracownika w wywiadzie środowiskowym.

W podstawie prawnej decyzji administracyjnych przywołano prawidłowe przepisy oraz aktualne publikatory ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, a także rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej i upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej.

W postanowieniu decyzji podawano wysokość przyznanej pomocy, okres na jaki jej udzielono oraz sposób i termin wypłaty. Powód udzielenia świadczenia wskazano w uzasadnieniu decyzji.

W skontrolowanych decyzjach administracyjnych odnotowano, że decyzjom, których termin płatności przypadał przed dniem ich uprawomocnienia nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

W pouczeniu decyzji informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji. Brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania.

Zespół kontrolny nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Wieloletni program „Posilek w szkole i w domu”

Z informacji uzyskanych od Kierownika OPS wynika, że w ramach wieloletniego programu „Posilek w szkole i w domu” w 2023 r. do dnia kontroli gorący posiłek w szkołach przyznano 27 dzieciom, a świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności – 44 osobom.

Dożywianie na terenie Gminy było prowadzone w 1 szkole, w której Ośrodek opłacał posiłki za 24 uczniów, a koszt gorącego posiłku wynosił 4,80 zł. Dodatkowo poza terenem Gminy Ośrodek finansował wyżywienie 3 uczniów w 2 placówkach, w których koszt gorącego posiłku wynosił w I półroczu 6 zł i 7 zł, a od września 2023 r. – 7 zł i 10 zł.

Pozytywnym jest fakt, że dzieci z terenu Gminy otrzymują gorący posiłek, co jest zgodne z zasadami prawidłowego żywienia, a tym samym z celami Programu.

Wysokość zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności reguluje Zarządzenie Nr 2/2021 Kierownika Ośrodka z dnia 4 stycznia 2021 r. i wynosi 5 zł na osobę w rodzinie.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej *pomocy w formie zasiłków celowych* w ramach realizacji wieloletniego programu, na podstawie których wydano decyzje administracyjne nr:

OPS.8224.34.2023; OPS.8224.75.2023; OPS.8224.67.2023; OPS.8224.50.2023;
OPS.8224.71.2023; OPS.8224.27.2023; OPS.8224.14.2023; OPS.8224.12.2023;
OPS.8224.6.2023; OPS.8224.21.2023;

oraz losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej *pomocy w formie posiłku*, na podstawie których wydano decyzje administracyjne o numerach:

OPS.8223.23.2023; OPS.8223.25.2023; OPS.8223.5.2023; OPS.8223.20.2023;
OPS.8223.21.2023; OPS.8223.16.2023; OPS.8223.11.2023; OPS.8223.4.2023;
OPS.8223.3.2023; OPS.8223.7.2023.

W aktach stanowiących podstawę do przyznania pomocy znajdowała się dokumentacja lub informacje określające sytuację materialno-bytową osób i rodzin ubiegających się o pomoc.

Pomoc w ramach Programu przyznawana była w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, przywołano również Uchwałę Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023, Uchwałę Rady Gminy i Zarządzenie Kierownika OPS dot. dożywiania i upoważnienie Wójta dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej.

Stwierdzono, że w podstawie prawnej decyzji przyznających posiłek w szkole błędnie przywołano art. 17 ust. 1 pkt 5 i art. 39 ustawy o pomocy społecznej, które mówią o zasiłku celowym oraz art. 48b cyt. ustawy. Zasadnym byłoby wskazanie art. 17 ust. 1 pkt 14 oraz art. 48b ust. 2 i 3, mówiących o dożywianiu dzieci.

W postanowieniu decyzji na posiłek określono dla kogo przyznaje się pomoc, na jaki okres, dzienną stawkę żywieniową, typ posiłku i realizatora pomocy. Decyzje wydawano na rok budżetowy.

Natomiast w postanowieniu decyzji na zasiłki celowe z Programu brak zapisu, że świadczenie pieniężne ma formę zasiłku celowego.

W 2 przypadkach decyzji przyznających posiłek w szkole w postanowieniu brak informacji o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

W pouczeniu decyzji informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji. Brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania.

Zespół kontrolny nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i zasiłków celowych specjalnych

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, OPS w Tarłowie przyznaje zasiłki celowe, celem zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia czy opału. Zgodnie z art. 41 ust. 1 cytowanej ustawy Ośrodek udziela również w szczególnie uzasadnionych przypadkach specjalnych zasiłków celowych osobie lub rodzinie

w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, które nie podlegają zwrotowi.

Kontrolowana jednostka w 2023 roku udzieliła 6 osobom zasiłków celowych, a 7 osobom – specjalnych zasiłków celowych (wydano 8 decyzji). Pomoc przyznawana była w szczególności na pokrycie kosztów zakupu leków i leczenia, zakupu żywności.

Podczas kontroli sprawdzono akta o nr decyzji:

zasiłek celowy:

OPS.8212.C.1.2023; OPS.8212.C.2.2023; OPS.8212.C.3.2023; OPS.8212.C.4.2023;
OPS.8212.5.2023; OPS.8212.C.6.2023;

specjalny zasiłek celowy:

OPS.8212.Csp.1.2023; OPS.8212.Csp.2.2023; OPS.8212.Csp.3.2023; OPS.8212.Csp.4.2023;
OPS.8212.Csp.5.2023; OPS.8212.Csp.6.2023; OPS.8212.Csp.7.2023; OPS.8212.CSp.8.2023.

W skontrolowanych aktach znajdowały się wymagane dokumenty niezbędne do ustalenia sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i materialnej osoby lub rodziny, m.in.: zaświadczenia o aktualnych dochodach, odcinki emerytur, zaświadczenia z PUP, zaświadczenia lekarskie, faktury za zakupione leki, oświadczenia klientów.

W podstawie prawnej decyzji administracyjnych przywołano prawidłowe przepisy oraz aktualne publikatory ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, a także rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej i upoważnienie Wójta dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej.

W postanowieniu decyzji określono wysokość przyznanej pomocy, miesiąc za jaki przyznano pomoc, cel na jaki udzielono świadczenia oraz sposób i termin wypłaty.

W skontrolowanych decyzjach administracyjnych zespół inspektorów odnotował, że prawidłowo informowano stronę o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

W pouczeniu decyzji strony informowane były o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Kielcach w ustawowo przyjętym terminie. Brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania.

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Metody i formy opieki nad osobami samotnymi, starszymi

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarłowie w okresie objętym kontrolą realizował usługi opiekuńcze, które w myśl art. 50 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej są usługami, obejmującymi

pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Cena 1 godziny usług opiekuńczych została określona Zarządzeniem Nr 1/2023 Kierownika OPS z dnia 2 stycznia 2023 r. i wynosiła od stycznia do czerwca 22,80 zł oraz od lipca do grudnia 23,50 zł. Usługi były świadczone przez 1 opiekunkę zatrudnioną w Ośrodku na podstawie umowy zlecenia. W badanym okresie pomoc realizowana była u 2 osób. W badanym okresie żadnej osobie nie odmówiono wsparcia w tym zakresie. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarłowie przyznaje usługi w ramach programów rządowych „Opieka wytchnieniowa - edycja 2023” dla 10 rodzin oraz „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2023” dla 9 osób.

Sprawdzono akta o numerach decyzji:

OPS.8225.z.1.2023; OPS.8225.z.2.2023.

W aktach klientów znajdowały się m.in.: wnioski, aktualizacje wywiadów, odcinki emerytur, oświadczenia, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, zaświadczenie lekarskie.

W podstawie prawnej wydanych decyzji administracyjnych odnotowano ustawę o pomocy społecznej, kodeks postępowania administracyjnego, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, Uchwałę Rady Gminy dotyczącą usług opiekuńczych oraz upoważnienie Wójta dla Kierownika OPS do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej. Wymienione akty prawne przywołano z aktualnie obowiązującymi publikatorami. Stwierdzono natomiast, że w 1 decyzji powołano się na niewłaściwe przepisy ustawy o pomocy społecznej: art. 50 ust. 4 (mówi o specjalistycznych usługach opiekuńczych) i 106 ust. 5 (mówi o zmianie lub uchyleniu decyzji).

W postanowieniu decyzji określono czas, na jaki przyznane zostało wsparcie, liczbę godzin dziennie i dni, w które świadczone będą usługi, pełny koszt 1 godziny, informacja o zwolnieniu z odpłatności. Brak informacji kto jest realizatorem usług oraz zakresu usług.

Do zasadności udzielanej pomocy nie wnosi się uwag.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadanie związane ze świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej (art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej).

W 2023 roku usługi te świadczone były na rzecz 11 osób, przez 2 opiekunki zatrudnione w OPS na umowę o pracę. Koszt 1 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi został określony w wysokości 43,22 zł.

Sprawdzono akta o numerach decyzji:

OPS.82225.10.2023; OPS.82225.9.2023; OPS.82225.4.2023; OPS.82225.3.2023;
OPS.82225.12.2023; OPS.82225.5.2023; OPS.82225.1.2023; OPS.82225.2.2023;
OPS.82225.7.1.2023; OPS.82225.11.2023.

W aktach znajdują się m. in.: wywiady środowiskowe, odcinki rent lub emerytur, zaświadczenia od specjalisty o konieczności wykonywania specjalistycznych usług opiekuńczych, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, miesięczne kontrolki czasu pracy opiekunki (zawierały zakres wykonywanych czynności i potwierdzenie wykonania usług).

W podstawie prawnej decyzji administracyjnych przywołano prawidłowe przepisy oraz aktualne publikatory ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, a także rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, przytoczono również upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej.

W postanowieniu decyzji określono okres, na jaki przyznane zostało wsparcie, ilość godzin miesięcznie i dni tygodnia, w jakim zakresie i przez kogo będą świadczone usługi, koszt 1 godziny oraz informacja o zwolnieniu z odpłatności.

W 8 decyzjach zespół inspektorów odnotował, że informację o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności umieszczano tylko w postanowieniu i uzasadnieniu, a brak wskazania art. 108 k.p.a. w podstawie prawnej decyzji.

W pouczeniu decyzji strony informowane były o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Kielcach w ustawowo przyjętym terminie. Brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Osoby wymagające opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy usługowej i opiekuńczej w miejscu zamieszkania, Ośrodek skierował do domu pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarłowie w badanym okresie nie kierował osób do DPS. Obecnie w DPS przebywa 8 osób.

Metody pracy socjalnej wykorzystywane w ośrodku pomocy społecznej

Praca socjalna (*art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej*) jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

Wymogi jej prowadzenia określa art. 6 pkt 12 cyt. wyżej ustawy, gdzie określono ją jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Praca socjalna w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarlowie podejmowana była podczas bezpośredniego kontaktu pracowników socjalnych z klientami pomocy społecznej, zarówno w środowisku domowym, jak i siedzibie Ośrodka. Praca socjalna w zależności od sytuacji ma charakter motywujący do zmiany sytuacji życiowej, wspierający w trudnościach wychowawczych, problemach losowych, zdrowotnych, edukacyjnych, w załatwianiu spraw urzędowych.

Ważnym instrumentem pracy socjalnej z osobami ubiegającymi się o pomoc są kontrakty socjalne, które jak opisano powyżej mają na celu zobowiązanie zainteresowanego do podejmowania z pracownikiem wspólnych działań zmierzających do przezwyciężenia jego trudnej sytuacji życiowej. W badanym okresie pracownicy socjalni zawarli 7 kontraktów socjalnych.

Wnioski z przeprowadzonej kontroli:

W toku kontroli ustalono, że pomoc w formie zasiłku stałego, okresowego, celowego i posiłku z programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”, zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznano celowo i zasadnie.

W aktach znajdowały dokumenty i informacje niezbędne do ustalenia sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i materialnej osoby lub rodziny.

W Statucie Ośrodka odnotowano nieaktualne zadania z zakresu pomocy społecznej.

Warunki lokalowe dają klientom możliwość swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność.

Kierownik Ośrodka posiada odpowiednie wykształcenie wymagane na zajmowanym stanowisku, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ukończyła specjalizację w zakresie organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni oraz pracownicy zajmujący się specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi legitymują się również właściwymi kwalifikacjami na zajmowanych stanowiskach.

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli jest zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, w Ośrodku zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych i na jednego pracownika socjalnego przypada 1 546 mieszkańców.

W zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

Informacja o tym, że zasiłkobiorca w okresie pobierania zasiłku stałego będzie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym jest przesyłana odrębnym pismem.

W podstawie prawnej sprawdzonych decyzji administracyjnych wydanych w zakresie pomocy społecznej widniały aktualne publikatory ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, a także rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, upoważnienie Wójta dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej. Ponadto, w zależności od formy pomocy, przytoczono odpowiednie uchwały Rady Gminy dotyczące dożywiania i usług opiekuńczych, Uchwałę Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023, rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Natomiast stwierdzono błędy w podstawie prawnej decyzji: na zasiłki stałe – brak daty wydania k.p.a. oraz powołano się na art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej; na posiłek dla dzieci w szkole – przywołano art. 17 ust. 1 pkt 5, art. 39 i 48b cyt. ustawy; w przypadku 1 decyzji na usługi opiekuńcze – przywołano art. 50 ust. 4 i 106 ust. 5 cyt. ustawy.

W postanowieniu decyzji na zasiłki celowe z programu „Posiłek w szkole i w domu” brak zapisu, że świadczenie pieniężne ma formę zasiłku celowego.

W postanowieniu decyzji przyznających usługi opiekuńcze brak informacji kto jest realizatorem usług oraz zakresu usług.

W pouczeniu wszystkich skontrolowanych decyzji brak informacji o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania (art. 127a k.p.a.).

Decyzjom, których termin realizacji przypadał przed dniem ich uprawomocnienia nadano rygor natychmiastowej wykonalności, przy czym stwierdzono, że w 2 decyzjach na posiłek w szkole brak informacji o nadaniu rygoru w postanowieniu oraz w 8 decyzjach przyznających specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi brak wskazania art. 108 k.p.a. w podstawie prawnej decyzji.

Pozytywnym jest fakt, że dzieci z terenu Gminy otrzymują gorący posiłek, co jest zgodne z zasadami prawidłowego żywienia, a tym samym z celami programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Zespół kontrolny stwierdził, że OPS w Tarłowie wykorzystuje kontrakt socjalny jako instrument pracy socjalnej.

Biorąc powyższe pod uwagę, **działalność kontrolowanej jednostki ocenia się pozytywnie z uchybieniami**, przy czym w zakresie objętym kontrolą stwierdzone uchybienia miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały następstw dla wykonywanych zadań.

VI. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:

- sprawdzoną dokumentację oraz informacje udzielone przez Kierownika kontrolowanej jednostki. Treść protokołu i wnioski wynikające z kontroli omówiono z Kierownikiem placówki.

VII. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów.

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Załączniki do protokołu:

1. Tabela pt. „Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS”.
2. Tabela dotycząca kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Protokół podpisali:

Ze strony kontrolującej:

1. Katarzyna Wach

2. Magdalena Pracownik

Ze strony kontrolowanej:

05.12.2023 Katarzyna Kijewska.

Kielce, dnia 2 października 2023 r.

Data i podpis

Zopent i Paser

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKI
Mariusz Pasero
ZASTĘPCA DYREKTORA
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

ŚWIĘTOKRZYSKI
URZĄD WOJEWÓDZKI W KIELCACH
Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia
al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce